

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

MATERIALEBESKRIVELSE

Beskrivelse af råmaterialer anvendt til børster, koste, kurve og tekstiler

Indledning

Dette er en beskrivelse af råmaterialerne der anvendes til Blindes Arbejde produkter.

Materialerne er opført i alfabetisk orden uanset om de er til børster, koste, kurve, eller tekstiler og uanset om de er animalske, vegetabiliske eller syntetiske.

Under hvert materiale finder du disse punkter: egenskaber, bruges til og oprindelse.

Hvis der er særlige forhold ved et fiber og hår, er punktet vedligeholdelse også med. Ellers er vedligeholdelse af børster og koste generelt samlet under "Vedligeholdelse" under V.

Følgende emner er også inkluderet:

Under D – Dyrehår: beskrivelse af proces fra klip til børste

Under F – Fibre: lidt om hvad fibre er

Under V – Vedligeholdelse af hhv børste, koste, kurve og tekstiler

OBS!! Hår og fibre fra dyreriget og planteriget

Du skal være opmærksom på, at egenskaberne ved de forskellige fibre og hår kan tage sig forskelligt ud i forskellige børster eller koste, fordi forskellige forhold har indflydelse på hvor blød eller hård børsten eller kosten er – for eksempel:

- længden på hårene eller fibre = børsterne: jo kortere hår/børster des stivere bliver børsten/ kosten
- størrelsen af hullet i børsten/kosten – altså antallet af hår/fibre pr hul
- afstanden mellem hullerne

A:

Arenga

Egenskaber: Arenga er blødere og finere end Bahia og er samtidig et af de mest holdbare plantefibre med gode fejeegenskaber. Arenga kan i udseende ligne hest men er kraftigere, stivere og mere mat og de enkelte strå varierer mere i tykkelsen. Den er særlig modstandsdygtig over for fugt og vand.

Bruges til: Arenga er god til general grovere indendørs rengøring og til rengøring af pander, gryder og af komfuret, når en almindelig opvaskebørste ikke kan klare jobbet. Da Arenga er meget slidstærk er den god til fejekoste, som bruges til at feje grovere ting på ujævne flader og gulve, og er derfor også velegnet som værkstedskost. Den er særlig modstandsdygtig over for fugt og vand, og er derfor velegnet til børster og koste, som skal arbejde i vand.

Oprindelse: Arenga fibrene kommer fra bladstilkene på Arenga Pinnata palmen også kaldet sukkerpalmen. Arenga er en slægt på 24 arter af palmer, der vokser i de syd- til sydøstlige tropiske egne af Asien – men kun Indonesien udnytter den kommercielt til børstefibre. Palmerne bliver fra 2 til 20 meter høje med fjerformede blade på 2 til 12 meter. Palmen begynder at blomstre når den er 7 år gamle og de bedste fibre fås de sidste 3-4 år før blomstring. Efter høst oplødes bladstilkene i vand nogle dage, inden fibrene trækkes ud med håndkraft og renses.

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

B:

Bahia – Bahia-Piassava

Egenskaber: Bahia fiberet er rigtig godt til at holde på vand og tåler vand godt. Den holder også faconen rigtig godt. Bahia er smidigt og blødt – og giver en mellem-stiv/hård kost. Den er mere elastisk end Piassava-kosten, som er en blanding af Sherbro-Piassava og Bassine.

Bruges til: glatte flader og er dermed perfekt til staldkost og en god allround gadekost til grus, sand og sne. Bruges også til karskrubber og andre børster, hvor man ikke ønsker det helt stive materiale.

Oprindelse: Bahia fiberet kommer fra bladstilken fra palmen *Attalea funifera* som vokser i Brasilien. Det er en høj fjerpalme, hvis blade kan blive op til 10 meter lange. Fra palmen er 6 år gammel, høstes der hvert år. Når bladene falder af, bliver lidt af bladstilken siddende på stammen. Bladstilkens ”kød” rådner og stilken falder af, hvorefter fibrene trækkes de ud med en kniv. Alternativt lægges bladstilken i vand for at blødgøre bladkødet, inden fibrene frigøres. Herefter renses, sorteres og skæres fibrene i passende længder inden salg.

Piassava er et fællesnavn for ret stive og elastiske fibre, der kommer fra hhv Afrika og Brasilien. De har et dobbelt navn, som f.eks. Bahia-Piassava, som fortæller hvor de stammer fra eller hvor de udskibes fra. Således udskibes Bahia fra byen Bahia i Brasilien.

Piassava erstattede i sidste halvdel af 1800-tallet det danske revling, som ind til da blev brugt til koste. Revling voksede i de jyske hede egne. Piassava blev i midten af 1800-tallet fundet på havnen af de engelske børstenbindere, da de var på udkig efter en erstatning for deres hjemlige materialer som bl.a. lyng og svinebørster. På havnen fandt de Piassava, som blev brugt som udfyldende materiale i nogle skibslaster – og Mexicofiber blev anvendt som fyld i søfolkenes madrasser.

Bassine

Egenskaber: Bassine er brune fibre, som ligner Piassava en del, de er dog blødere men ikke så elastiske. Bassine er holdbart men har ikke så gode fejeegenskaber og bruges derfor primært i koste og børster med korte hår. Blandes Bassine med Mexico-fibre fås blandingen Union. På grund af Mexico-fibrenes slibende/polerende effekt giver denne blanding et godt skureprodukt.

Bruges til: gulvskrubber, skurebørster og heste kardæsker (strigler). I det hele taget børster med korte strå/hår for at gøre børsten stiv – også f.eks. asfaltkoste, koste til cementgulve.

Oprindelse: Bassine fiberet fremkommer gennem en længere proces, som starter med at bladene på viftepalmen Palmyra falder eller hugges af. Bladstilken efterlades og sidder et stykke tid, så de modnes dvs at de blødere dele rådner, og fibrene bliver brune eller sorte. Derefter høstes fibrene og bankes for at fjerne uønsket materiale, og herefter renses de yderligere og sorteres efter længde. På dette stadie kaldes de Palmyra-fibre. Når disse fibre renses og sorteres yderligere får man produktet Bassine.

Palmyra Palmen vokser i Sydøstasien og har det latinske navn *Borassus flabellifer*. Palmen kan blive over 100 år gammel og over 30 meter høj.

BC – er udgået og sælges kun så længe lager haves.

Egenskaber: Hårene er en blanding af Bahia og PVC og er en mellem stiv/hård kost.

Bruges til: fejekoste og giver en god ”allround” kost – en god vicevært kost.

Oprindelse: se under Bahia og PVC

Bomuld

Egenskaber: Bomuld er fugtabsorberende og er derfor meget velegnet til viskestykker. Fibrenes flade, skruede form gør, at bomuld også er let at spinde. Bomulds kvalitet vurderes ud fra fibrenes længde - jo længere fibre des

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

bedre slidstyrke og elasticitet og jo blødere bomuld. Bomuldsfibren er billig og stærk og den er let at farve. Bomuld er blandt verdens mest brugte naturtekstiler til beklædning m.m.

Bruges til: Viskestykker og karklude. Karkludene er af ren bomuld. Viskestykkerne er af hhv 50% bomuld og 50% hør og 60% bomuld og 40% hør. Den gode kvalitet af bomuld samt indholdet af hør gør vores viskestykker lækre kraftige og stadig godt fugtabsorberende, og så er de meget slidstærke.

Oprindelse: Bomuld er et fiber, der vokser rundt om frøene på bomuldsplanten, som er buske, stauder eller enårige planter med en stiv-grenet vækst, tragtformede blomster og frø kapsler fulde af frøhår. Der findes mange arter af planter i Bomuld-slægten Gossypiu, men det er kun få arten, der bruges til produktion af tøj og husholdningstekstiler – og arten Gossypium hirsutum leverer 90% af behovet til tekstilindustrien. Når fibre er forarbejdet, består det af næsten ren cellulose, hvilket er et naturligt polymer. Af alle de tekstilfibre, man bruger i verden i dag, stammer over 40% af dem fra bomuld.

Bomuld dyrkes, hvor der er vand til rådighed, hvor sommeren er lang og varm, og hvor temperaturen i vækstsæsonen ikke kommer under 10 °C. Vækstsæsonen skal være fugtig, men til modning og høst kræves tørt vejr. Bomuldsplanten dyrkes på ca. 5% af verdens landbrugsareal. Bomuld er blevet dyrket og brugt i mindst 3.000 år.

Bøg

Alle børster er lavet af bøg – bortset fra en enkel opvaskebørste, som er lavet af mahogni.

Det bøg som Blindes Arbejde bruger er certificeret bæredygtigt.

Ubehandlet: træet er ikke behandlet og må forventes at tage farve og/eller ændre karakter ved brug – specielt dem, der er i kontakt med vand..

Vokset: behandlingen gør træet glattere end den ubehandlede, og det bevarer træets farve og overflade. Det er en smags sag om man foretrækker vokset eller olieret.

Olieret: behandlingen gør træet glattere end den ubehandlede, og det giver træet en mørkere glød. Det gør også at børsten holder sig pænere i længere tid. Det er en smags sag om man foretrækker vokset eller olieret.

Vedligeholdelse: Der kræves ingen vedligeholdelse af træet men det er vigtigt, altid at sørge for at børster af træ får lov at tørre mellem brug, da træet ellers vil rådne og/eller udvide sig, hvilket kan medføre at børsterne falder ud.

Børster

Børsterne – altså hårene – på børster og koste er lavet af enten dyrehår, plantefibre, syntetiske materialer eller en blanding af nogle af dem. Du finder en beskrivelse af de forskellige materialer under deres navne.

D:

Dyrehår – processen fra klip til børste

Egenskaber: dyrehår er smidige og er gode til at feje fine partikler – hvor syntetiske fibre er gode til det grovere arbejde.

Hår og børster: jo kortere hår des stivere bliver børsten.

Oprindelse: Da dansk landbrug stadig brugte heste som trækraft, leverede de store mængder af gode hår både fra manke og hale. For at sikre at halerne ikke blev unødigt snavsede, sørgede man for at holde dem tilpas korte ved at kæmme og tynde halerne og de hår blev så solgt. Dansk landbrug leverede betydelige mængder kvalitetshår

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

– også til eksport – i årene efter 2. verdenskrig, lige indtil hestene blev afløst af traktorer. Ride- og travhestes haler plejes på en anden måde og giver derfor ikke hår til børstenbinding.

Nogle dyrehår skal vaskes, koges og ovntørres – man kalder det bages - for at de bliver en god børstevare.

Dyrehår koges og ovntørres primært for at undgå at de krøller under brug, og de er derfor også bundet stramt op under behandlingen.

Alle dyrehår, som vi bruger, er dyrlæge kontrolleret.

F:

Fiber

Når der blot står Fiber/Fiber lys i prislisterne er børstehårene lavet af Mexico hvid fiber – så se herunder.

Fibre

Fibre kommer fra forskellige planter og er altså vegetabiliske materialer. De kommer primært fra palmer, som jo ikke findes i Danmark og de importeres derfor.

Hos Blindes Arbejde bruger vi disse fibre: Arenga, Bahia, Bassine, Bomuld, Hør, Sherbro-Piassava, Mexico hvid fiber og Kokos.

Plantefibre tåler varme og kemikalier rigtig godt.

G:

Ged

Egenskaber: Det naturlige fedtstof i hårene, som hedder lanolin, holder på støvet og virker antistatisk. For at bevare den antistatiske effekt og evnen til at holde på støvet må gedehår ikke blive våde, da lanolinen så forsvinder.

Bruges til: tør rengøring da den holder på støvet og virker antistatisk. Er også rigtig fin til ansigts-/make-up børster (til pudder og rouge) fordi de er så bløde.

Vedligeholdelse: For at bevare den antistatiske effekt og evnen til at holde på støvet må gedehår ikke blive våde, da lanolinen så forsvinder. Hvis hårene bliver våde vil de klasse sammen, men vil dog rette sig op efter tørring. Efter brug skal børsten blot rystes eller børstes ren mod hånden eller et andet rent sted. Hvis der kommer et beskidt spindelvæv på gedehårene kan man fjerne med f.eks. en gaffel.

Oprindelse: Asien

Grævling

Egenskaber: den er både stiv og blød samtidig, hvilket gør den meget fleksibel. God til at holde på vandet og derfor meget velegnet som barberkost da den giver en god skum. Grævling er det dyreste dyrehår der anvendes – det koster omkring 25 gange mere end hestehår pr kilo.

Bruges til: skånsom rengøring og pleje samt barbering.

Vedligeholdelse: Som rengøringskost skal den blot rystes eller børstes ren mod hånden eller et andet rent sted.

Barberkosten skal tørres hurtigst muligt og det anbefales derfor at den hænges op med hårene nedad på et stativ straks efter brug.

Oprindelse: Asien

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

H:

Hest

Egenskaber: Det er hestehalen der bruges og den renses, koges og bages/ovntørres for at blive brugbar til børster. Der bruges lyse eller sorte hestehår. Hestehår er gode til blød men effektiv rengøring og til opvaskebørster. For at få en stivere, men stadig fleksibel fejekost, kan hest blandes med kokos – jo mere kokos des stivere bliver kosten.

Bruges til: Opvaskebørster, afsæbningsbørster, neglebørster, badebørster, ansigts massagebørster, klædebørster, skobørster – både påsmører og pudse, støvekoste, fejekoste, m.m. Hestehalehår har et meget stort anvendelsesområde og er nok den hårtype, der bruges mest af.

Oprindelse: Asien

Hør

Egenskaber: Hør kommer fra de træagtige stængler på den meget gamle hørplante, hvilket gør, at materialet er et af de absolut stærkeste stoffer og dermed slidstærkt. Hørfibrene udvider sig når de kommer i kontakt med vand og er derfor fugtabsorberende og yderst vaskbare, og derfor - blandt mange andre ting - velegnet til viskestykker.

Bruges til: Hør er faktisk bedre fugtabsorberende end bomuld. Så, med en blanding af hhv 50% bomuld og 50% hør og 60 % bomuld og 40 % hør er vores viskestykker betydeligt bedre fugtabsorberende end viskestykker af ren bomuld og sammen med den gode kvalitet af vores bomuld giver det gode slidstærke viskestykker. Hør er dyrt at producere hvilket naturligvis afspejles i prisen.

Oprindelse: Hør er nok et af de ældste stoffer fremstillet af mennesket. Stoffet blev især brugt til klude af de gamle egyptere så langt tilbage som for 7.000 år siden, og selvom hør i dag dyrkes i rigtig mange områder i hele verden, så bliver hør i den allerbedste kvalitet nu produceret i Vesteuropa. Hørfibre udgør mindre end én procent af de samlede fibre i hele verden. Der findes meget få producenter, simpelthen fordi stoffet er meget dyrt at fremstille.

I:

Imiteret Madagaskar

Egenskaber: Imiteret Madagaskar er erstatning for Rilsan og er en kombination af 80% Kokos og 20% Nylon som giver et blødt materiale, der er godt til at feje små/fine partikler.

Bruges til: støvekost = håndfejekost

Oprindelse: se under hhv Kokos og Nylon.

K:

Kokos

Egenskaber: kokos har en god modstandskraft og blandes i hestehår for at opnå en stivere kost. For at sikre at hårene på kosten ikke bliver flade, er det vigtigt at hænge kosten op mellem brug.

Bruges til: kokos blandes i hestehår når man ønsker en lidt stiver børste eller kost - det blandes i forholdet 60% hest og 40% kokos. Den bruges i mange af vores afsæbningskoste, støve- og fejekoste, WC/Toiletbørster og flere andre. Og så bruges det naturligvis i de dørmåtter vi har i sortimentet.

Oprindelse: Kokos stammer fra kokospalmen Cocos Nucifera. Denne palme trives kun i tropisk klima med megen regn og vokser nær havet i Asien/Sri Lanka. En kokos er i virkeligheden en stenfrugt, og sammenligner man med en blomme, er kokosnødden faktisk stenen i blommen. Kokosnødden er dækket af et ca. 5 cm tykt lag fibre på 20-30 cm i længden – og dét svarer til blommekødet. Det er disse fibre der frigøres, renses og bruges til blandt andet børster. Efter frigørelsen lægges fibrene i vand i nogle uger for at opløse dét der holder fibrene sammen. Når fibrene er skilt ad og renses, lægges de til tørring for derefter at blive sorteret og bundtet. Naturfarven er lys brun.

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

Navnet kokos – på engelsk stavet med c'er – stammer fra det Portugisiske og Spanske 16-hundredtals ord coco, som betyder hoved eller kranium, på grund af de 3 fordybninger i kokosnødden, der giver den et ansigtsagtigt udtryk.

M:

Madagaskar

Egenskaber: Et plantefiber der er stift og blødt samtidig.

Bruges til: Gebisbørster. Er erstattet af andre fibre i de fleste børster, fordi det er blevet ret dyrt.

Oprindelse: Madagaskar er blad fibre fra palmen Bonitra - og som med flere andre fibre har det sit navn fra stedet det stammer fra. Palmen kan blive op til 16 m og har de længste blade i planteriget – de kan blive op til 25 m lange. Fibrene høstes fra bladstilkene.

Mahogni

Børsterne af Mahognitræ er voksede, hvilket gør dem mere modstandsdygtige overfor vand, og de holder sig dermed pænere i længere tid. Træet kræver ingen vedligeholdelse. Mahogni er en ædel træsort og en mahogni børste er smuk og præsentabel at have stående og at give som gave. Den er ikke mere holdbar end en børste af vokset bøg. Mahogni-træet som Blindes Arbejde bruger er certificeret bæredygtigt.

Mexico hvid fiber

Egenskaber: Mexico fibre er lidt stivere end kombinationen hestehår/kokos og indeholder kisel, hvilket giver en vis slibende/polerende effekt.

Bruges til: neglebørster, skurebørster, afsæbningsbørster som er gode til grovere rengøring, rengøring af udendørs malede flader og tagrender, og til rengøring af støvler efter havearbejde eller en tur i naturen.

Oprindelse: Fibrene stammer fra planten Agave lesheguilla – en agave art, som kun vokser i Chihuahuan ørkenen i Mexico. Planten blomstre kun 1 gang nemlig når den er ca 6 år gammel, og så dør den! Fibrene fra bladene kaldes Tampico, og det er dem der bruges til børster, reb og måtter.

Agave lesheguilla har smalle blade, og de er hårde og stive og har små skarpe torne, der kan gå igennem både stof og læder, og da planten ikke er så høj er dens øgenavn skinnebens dolken. Dertil kommer at saften er ubehagelig for hud og øjne, så det er hårdt arbejde at høste og udføre den første rensning af fibrene, hvilket gøres med nogle særlige redskaber, hvorefter fibrene lægges til tørre i solen. Disse fibre sælges typisk gennem et par led, før de gennemgår en finsortering, hvor de bedste fibre, dvs de gullige, tages fra og gennemgår yderligere en rensning ved kæmning, inden de pakkes i baller til eksport.

Mexico fibre blev i midten af 1800-tallet fundet på havnen af de engelske børstenbindere, da de var på udkig efter en erstatning for deres hjemlige materialer som bl.a. lyng og svinebørster. Mexico fibre blev anvendt som fyld i søfolkenes madrasser. De fandt også Piassava, som blev brugt til udfyldende materiale i nogle skibslaster.

N:

Nylon

Egenskaber: Nylon er slidstærk og elastisk og optager mere fugt end andre syntetiske fibre. Ulemperne ved nylon er, at det let optager snavs, bliver statisk elektrisk og ligner plastik.

Bruges til: billige opvaske- og rengøringsbørster. Men dér hvor det kommer til sin egentlige berettigelse er, når børsten skal anvendes til et formål, hvor det ikke er hensigtsmæssigt at bruge fibre eller dyrehår – for eksempel hvis der er olie eller fedt i vandet.

Oprindelse: Nylon er et syntetisk polymer, der er sammensat af mange enheder ved hjælp af organiske eller kemiske påvirkninger = amidbindinger. Derfor kaldes stoffet ofte polyamid. Det var den første syntetiske fiber,

BLINDES ARBEJDE

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

der blev fremstillet udelukkende på basis af uorganiske råstoffer nemlig kul, vand og luft. Nylon blev første gang fremstillet i 1935, men det var i 1939 at det amerikanske firma DuPont, som de første, påbegyndte industriel produktion af stoffet. Det var særlig aktuelt til damestrømper og erstattede silke i fremstillingen af faldskærme. I dag bruges nylon til mange forskellige formål, som for eksempel fremstilling af strenge til guitarer, reb, garn til fiskeruser, regntøj, sikkerhedsseler mm.

P:

Peddigrør

Egenskaber: Peddigrør er faktisk indmaden/marven af spanskrør palmer af arten Calamus. Peddigrør er robust og bøjeligt, men det er vigtigt at bruge den bedste kvalitet, for at sikre lang levetid for den genstand man laver af det. Peddigrør udvikler en smuk patina med årene. Skulle der ske en skade på et produkt af peddigrør, kan det muligvis repareres og føres tilbage til sin originale stand. Det afhænger af produktets generelle stand, skadens omfang og art.

Bruges til: brødkurve, dukkevogne, havebakker og sælgerkurve med faldhanke. Brødkurvene er lavet helt i peddigrør. På de andre produkter er selve skelettet lavet af pil, mens siderne er flettet af peddigrør.

Oprindelse: Peddigrør er faktisk indmaden/marven af spanskrør palmer af arten Calamus fra Sydøst Asien. Disse arter er klatrende, tornede lianer, som kan blive over 100 m lange. Stænglerne forarbejdes lokalt og danner grundlag for en væsentlig eksport fra bl.a. Malaysia til alle dele af verden. I 1800-tallet anvendtes peddigrør bl.a. til kurveflet, korsetstivere og paraplyer.

Piassava

Egenskaber: Vores Piassava koste har en blanding af 2 plantefibre; Sherbro-Piassava og Bassine. Det er en ret stiv/hård kost, som bruges når der skal fejes grovere ting.

Bruges til: blandingen Sherbro-Piassava og Bassine giver en hårdere og stivere kost end Bahia og den bruges til grove gård- og staldkoste og andre koste, der anvendes til at feje grovere ting, så som jord.

Oprindelse: Piassava er et fællesnavn for ret stive men elastiske fibre, der kommer fra hhv Afrika og Brasilien. Ofte har de et dobbelt navn, som fortæller hvor de stammer fra eller hvor de udskibes fra. Således kommer Sherbro-Piassava fra Sherbro området i Sierra Leone og Bahia-Piassava udskibes fra byen Bahia i Brasilien. Hos Blindes Arbejde bruger vi 2 forskellige Piassava-arter: Bahia-Piassava – se Bahia og Sherbro-Piassava – se Sherbro.

Piassava erstattede i sidste halvdel af 1800-tallet det danske revling, som indtil da blev brugt til koste. Revling voksede i de jyske hede egne. Piassava blev i midten af 1800-tallet fundet på havnen af de engelske børstenbindere, da de var på udkig efter en erstatning for deres hjemlige materialer som bl.a. lyng og svinebørster. På havnen fandt de Piassava, som blev brugt som udfyldende materiale i nogle skibslaster – og Mexicofiber blev anvendt som fyld i søfolkenes madrasser.

Pil

Egenskaber: Pil findes og bruges i mange sorter og tykkelser. Tykkelsen udvælges i forhold til dét produkt der skal laves. Kvaliteten varierer meget på pil og for at opnå et produkt af god kvalitet bruger vi naturligvis de bedste kvaliteter. Pil findes i mange farver – vi bruger hvide og brune i forskellige nuancer.

Bruges til: babyvugge, cykelkurve, papirkurve og sælgerkurve med fast hank samt skelettet på dukkevogne, havebakker og sælgerkurve med faldhanke.

Plantefiber

Når der blot står Plantefiber i prislisten er børstehårene lavet af Mexico hvid fiber – så se herunder.

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

PVC – Poly-vinyl chlorid - NB!! Der er stor forskel på rød og sort!! Rød = fin/blød – sort = grov/stiv

Egenskaber: PVC er et mellem blødt/stift materiale, som egner sig godt når der er olie eller fedt i det der skal fejes og så er det rigtig holdbart. Det har dog en tendens til at flække og det tåler ikke temperaturer over 65 grader.

Bruges til: koste til groft arbejde som for eksempel gadekoste, spor-koste og kalkkoste. Koste med PVC må ikke bruges i hestestalde, da heste dør hvis de skulle komme til at spise et PVC børstestrå, der er faldet af kosten.

Oprindelse: PVC er et af de mest anvendte plastmaterialer. PVC anvendes til at fremstille mange forskellige typer af produkter lige fra store kloakrør til små medicinske slanger og PVC er det mest anvendte plastmateriale i byggeriet. PVC produceres både i blød og mange forskellige grader af hård.

R:

Rilsan

Egenskaber: tåler ret høje temperaturer og er modstandsdygtigt overfor olie produkter. Er alsidigt i brugen - bruges bl.a. til vinduesvaskere, autobørster, kalkkoste og asfaltkoste.

Bruges til: afvaskning af glatte flader der ikke må blive ridset – for eksempel vinduer, lystbåde, campingvogne, og biler. Bruges netop ofte til autobørster fordi det er modstandsdygtigt overfor olie produkter. Børsterne er spaltede i enden og holder dermed bedre på sæbevandet fra børsten dyppes i spanden til den når hen til dét, der skal vaskes af.

Oprindelse: Rilsan er et vegetabilsk produkt da det produceres af olien fra castor bønner som høstes af Ricinus-planten. Dyrkning af tropeplanten Ricinus er vidt udbredt da olien fra Castor bønner benyttes i fremstilling af bl.a. nylon, bremsevæske og hydraulisk væske. Navnet Rilsan er et handelsnavn og er sammensat af Ricinus-planten plus det franske ord "sanitaire", hvilket skal illustrere, at Rilsan er let at rengøre og samtidig velegnet til blandt andet fødevarer.

Risrod

Egenskaber: Risrod er faktisk rødderne fra risplanten, der er blevet tørret.

Bruges til: bundtet af risrod kan bruges som grønsagsbørste, og hvis man kommer dem i kogende vand et par minutter inden brug, bliver de seje og hårdføre og kan bruges til at skrubbe pletter og pander.

S:

Sherbro-Piassava

Egenskaber: Vores Piassava koste har en blanding af 2 plantefibre; Sherbro-Piassava og Bassine. Det er en ret stiv/hård kost, som er slidstærk og holder faconen og den mister ikke sin stivhed når den bliver våd.

Bruges til: Er hårdere og stivere end Bahia og bruges til grove gård- og staldkoste og andre koste der anvendes til at feje grovere ting med, så som jord.

Oprindelse: Piassava er et fællesnavn for ret stive og elastiske fibre, der kommer fra hhv Afrika og Brasilien. Ofte har de et dobbelt navn, som fortæller hvor de stammer fra eller hvor de udskibes fra. Således kommer Sherbro-Piassava fra Sherbro området i Sierra Leone, hvor den høstes fra Raphia palmen med det latinske navn Raphia hookeri. Efter høst lægges de ca 1,2m lange fibre i blød og kæmmes, hvorefter de skæres i passende længder, olieres og bundtes, og de er så klar til at blive brugt til koste.

Piassava erstattede i sidste halvdel af 1800-tallet det danske revling, som indtil da blev brugt til koste. Revling voksede i de jyske hede egne. Piassava blev i midten af 1800-tallet fundet på havnen af de engelske børstenbindere, da de var på udkig efter en erstatning for deres hjemlige materialer som bl.a. lyng og svinebørster. På havnen fandt de Piassava, som blev brugt som udfyldende materiale i nogle skibslaster – og Mexico fibre blev anvendt som fyld i søfolkenes madrasser.

BLINDES ARBEJDE

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

Spanskrør

Egenskaber: Spanskrør er et stærkt og smidigt materiale. Inden formgivning blødgøres spanskrør enten ved opvarmning med gas eller ved at komme det i vand, afhængig af hvad det skal bruges til.

Bruges til: stativ og himmelstang til babyvugge og til tehanke

Oprindelse: Spanskrør stammer fra forskellige palmer af arten Calamus fra Sydøst Asien. Disse arter er klatrende, tornede lianer, som kan blive over 100 m lange. Stænglerne forarbejdes lokalt og danner grundlag for en væsentlig eksport fra bl.a. Malaysia til alle dele af verden.

Svin

Egenskaber: Velegnet til hårpleje og til tekstiler. Specielt egnet til krøllet hår.

Bruges til: hårbørster, badebørster, klædebørster og neglebørster. Svinebørster er ret stive og jo kortere hårene klippes jo stivere bliver børsten! Alternativt bruges hestehår, som er blødere.

Oprindelse: i dag kommer svinebørster fra Asien. Den europæiske kvalitet af svinebørster blev for dårlig til at lave børster af, da svinebønderne begyndte at fokusere på at avle svin, som først og fremmest gav kød og flæsk.

Syntetiske fibre

Egenskaber: bruges når børsten skal anvendes til et formål, hvor det ikke er hensigtsmæssigt at bruge fibre eller dyrehår. For eksempel kan det være hensigtsmæssigt at bruge en nylon afsæbningsbørste, hvis der er risiko for olie eller meget fedt i vandet. Rilsan for eksempel bruges til autobørster fordi det er modstandsdygtigt overfor olie produkter.

U:

Uld

Egenskaber: 100% super 12 måneders lammeuld produceret af Henrichsens Uldspinderi i Skive

Bruges til: Kollektionen af H.O.W. puder

Oprindelse: Henrichsens Uldspinderi importerer størstedelen af deres råvarer fra leverandører i New Zealand, Australien og Europa, som firmaet har handlet med gennem generationer. Derved sikres den bedste uld og en ensartet kvalitet.

Vedligeholdelse: betrækket til H.O.W.-puderne skal renses.

Unionsblanding

Egenskaber: Unionsblanding er en blanding af Bassine og Mexico-fibre. På grund af Mexico-fibrenes rensende /polerende effekt egner de sig godt til grøntsagsbørster.

Bruges til: grøntsagsbørster

V:

Vedligeholdelse – Børster:

Vi anbefaler at hænge børsterne op eller sætte dem med hårene opad, så børste hårene ikke bliver flade. For at undgå at træet tørrer ud og flækker og/eller at den tynde ståltråd, som holder børstehårene knækker, fraråder vi at man putter børsterne i opvaskemaskinen.

Hvis børste hårene er blevet flade og/eller sammenfiltret, kan man rette dem op ved at frisere dem med en gaffel eller lignende og derefter eventuelt samle dem med en elastik og lade dem stå et stykke tid. Hvis børste hårene er blevet meget fedtede kan man skylle dem over med kogende vand – eventuelt lægge børsterne i blød i noget sæbevand.

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk

Børster, koste, kurve & stolesæder

Blindes Arbejde

Den Erhvervsdrivende fond

Vedligeholdelse - Koste:

Koste med fibre der kan tåle vand kan vaskes i en spand vand. For at sikre at fibrene ikke bliver trykket flade og kompakte, og dermed mister deres smidighed – altså fejeegenskab, skal kosten hænges op og med fibrene/hårene ud fra væggen. Hvis fibrene/stråene er blevet filtret og/eller kompakte kan de friseres med en børsterive/en form for en stor kam. Hvis koste-fibrene er blevet trykket flade eller ud af facon, kan man rette dem op ved at samle dem med et bånd og lade kosten hænge et stykke tid.

Vedligeholdelse – Kurve:

For at sikre at genstande af peddigrør og pil ikke tørrer ud, og dermed bliver hårde og måske knækker, anbefaler vi at fugte tingene flere gange om året – gerne oftere afhængig af hvor lav luftfugtigheden er, der hvor de står. Brug en opløsning af ca. 2-3 spiseskefulde sæbespån til 1 liter håndvarmt vand, og sprøjt opløsningen ud over genstanden med en forstøver. For peddigrør er det vigtigt at sprøjte på bagsiden og lad gerne skummet sidde, så det kan trænge ind i peddigrørene - aftør eventuelt overskydende vand med en ren, fugtig klud, på den side der bruges. Anbefal kunden at købe sæbespån i Matas – de er ikke tilsat kemikalier, som udtørre.

Vedligeholdelse – Tekstiler:

Viskestykkerne skal vaskes på 40 grader første gang og derefter kan de vaskes på 60 grader.
H.O.W. Puderne skal renses.

Vegetabiliske materialer

Er alle fibre der kommer fra planteriget – se under F: fibre

For kommentarer og spørgsmål venligst ring til:

Lone Andersen

Blindes Arbejde, Tomsgårdsvej

Tlf . 38 34 33 88

Februar 2016

BLINDES ARBEJDE

Tomsgårdsvej 19. 3 sal. | 2400 København NV | Tlf. 3834 3388

ba@blindes-arbejde.dk | Bank Reg. 2191 Konto nr. 072 4775 527 | CVR 78 06 91 12 | blindes-arbejde.dk